

چکیده پایان نامه‌ها

پرو، شگانه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پښتونستان د علومو او مطالعاتو فریښی
پرتال جامع علومو انسانی

اثربخشی تصمیمات مالی اتخاذ شده واحدهای صنعتی بر اساس صورتهای مالی تاریخی در شرایط تورمی (شرکت فنساز خاور، طی دوره پنج ساله ۱۳۷۵ لغایت ۱۳۷۹)

کامیار عطائی ، سید عبدالکریم نجفی

استاد راهنما: داود مسگریان حقیقی

استادان مشاور: پرویز بختیاری، دکتر ایمانی راد

چکیده: تصمیم از مهمترین دستاوردهای مدیریت است و ارقام و اطلاعات مندرج در صورتهای مالی قبل از هر چیزی مبنایی برای تصمیم گیریهای مالی و اقتصادی هستند. آنچه در این مقاله ارائه شده است خلاصه‌ای از بررسی انجام شده در مورد اثربخشی تصمیمات مالی مدیران در شرایط تورمی است که بر اساس صورتهای مالی اتخاذ شده‌اند.

اکثر قریب به اتفاق تصمیمات مدیران مستقیماً آثار و پیامدهای مالی دارد یا به طور غیرمستقیم وضعیت مالی موسسه را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بنابراین لازم بود که بررسی شود صورتهای مالی تهیه شده توسط بنگاهها تا چه اندازه توانسته است اطلاعات کافی در اختیار آنان قرار دهد و آنان را در تصمیم گیریهای مطلوب در شرایط ناپایدار اقتصادی یاری کند. امیدواریم، با توجه به شرایط تورمی حاکم بر اقتصاد امروز کشور، این مقاله بتواند کمک و راهنمایی در جهت ارزیابی صحیح مدیران از شرایط محیطی و اطلاعات مورد استفاده آنان ارائه و زمینه قابل قبولی را برای تصمیم گیریهای مالی آن فراهم کند.

کلید واژه‌ها: تصمیمات مالی، تورم، گزارشگری مالی، واحدهای صنعتی، اطلاعات مالی، اثربخشی، حسابداری تغییر عمومی قیمتها.

مقدمه

گسترش فعالیتهای تجاری در بین کشورها و همچنین پیچیدگیهای سازمانی شرایطی را فراهم آورده است تا مدیران به عنوان تصمیم سازان اصلی برای دستیابی به اهداف سازمانشان و اطمینان از هدایت و صرف صحیح منابع تأکید بیشتری داشته باشند. بدین لحاظ مهمترین، کاربردیترین و مؤثرترین بحث در صنعت و اقتصاد،

تصمیم‌گیریهای مدیران و چالش آنان در این عرصه است. از محدودیت موجود در این تصمیمات، تأثیر شرایط اقتصادی بر عملکرد آنها و تأثیر عواملی همچون تورم و اثرهای آن در جامعه و واحدهای اقتصادی و اطلاعات به کار گرفته شده برای تصمیمات است که بسیار حائز اهمیت‌اند. اثرهای ناشی از تغییر سطح عمومی قیمت‌ها و کاهش مستمر ارزش پول باعث انباشت داراییهایی با قیمت‌های متفاوت می‌شود که در ساختار مالی واحدهای صنعتی مشاهده می‌شوند و در ارائه صورتهای مالی به آنها توجه نمی‌شود. در شرایط تورمی و با توجه به ارتباط تصمیمات اساسی مدیران بنگاهها با تصمیمات سهامداران و سایر ذینفعان، مبنای اطلاعاتی یکسان را طلب می‌کند تا در شرایط نامتعادل در تصمیم‌گیریهای مالی آنان را یاری کند.

تصمیم‌گیری و اطلاعات

بزرگترین وظیفه مدیران در سازمانها و در واقع وظیفه بنیادین آنها در مراکز تصمیم‌گیری، اتخاذ تصمیم مناسب است. هر مدیر ملزم به تصمیم‌گیری است و برای آن از قوه درک و دانسته‌های ذهنی استمداد می‌کند تا با استعداد و تجربه مسائل لازم و مربوط به مشکل مطرح شده را عاقلانه بررسی و تشخیص دهد تا در موضع و موقعی بهتر بتواند تصمیمات مؤثر اتخاذ کند.

مدیریت فرآیند تصمیم‌گیری است و تصمیم‌گیری مستلزم اطلاعات است. از میان اطلاعات گوناگونی که مدیران به آن نیازمندند اطلاعات مالی جایگاه ویژه‌ای دارد. اطلاعات مالی و حسابداری ابزار ارزشمندی جهت تصمیمات مربوط به تأمین، تخصیص و کنترل منابع اقتصادی در اختیار مدیران قرار می‌دهد که از آن طریق بهترین و مؤثرترین آنها اتخاذ شود.

اهداف گزارشگری

از اهداف اولیه حسابداری و گزارشگری مالی تأمین نیازها و خواستههای اطلاعاتی استفاده‌کنندگان (سرمایه‌گذاران، بستانکاران، مدیران و جز آنها) جهت کمک در اتخاذ تصمیمات اقتصادی در ارتباط با واحد تجاری است. فرآیند اصلی انتقال اطلاعات به استفاده‌کنندگان مجموعه‌ای از صورتهای مالی است، حاوی اطلاعاتی درباره وضعیت مالی (ترازنامه)، نتایج عملیات (صورت سود و زیان)، جریان نقدی (صورت گردش وجوه نقد) و صورت سود و زیان جامع است که برای طیفی گسترده جهت پاسخگویی به تأمین نیاز آنان تهیه می‌شود. تغییرات و تحولات در عرصه فعالیت واحدهای اقتصادی به صورت مستمر و پرشتاب در حال وقوع است. در این چنین فضایی ضرورت تهیه و ارائه اطلاعات مالی مربوط، قابل اعتماد و مقایسه‌پذیر امری اجتناب‌ناپذیر است. اطلاعاتی که باید ضمن فراهم آوردن زمینه و امکان تصمیم‌گیری و قضاوت برای استفاده‌کنندگان و ذینفعان بیرون بنگاه خواستهها و نیازهای مدیران به عنوان مهمترین عاملان تصمیم‌گیری فراهم کند.

تورم در ایران

تورم یک مشکل جهانی است که اکثر کشورها با آن روبه رو هستند. در کشورهای در حال رشد به دلیل موقعیت آنها در اقتصاد جهانی و نیز به دلیل ساخت اقتصادی آنها تورم به شکل حادثی بروز می‌کند. ایران نیز به عنوان کشوری در حال توسعه سالیان دراز با تورم دست و پنجه نرم کرده است. ریشه‌های اصلی تورم در ایران قبل از پیروزی انقلاب اسلامی از یک طرف در وابستگی اقتصاد به کشورهای خارج که از جمله در تورم وارداتی نمود می‌یافت و از طرف دیگر در ساخت نامتجانس کشور، انهدام کشاورزی و رشد نامتناسب صنایع موتناژ و خدمات نهفته بود.

در دوره پس از انقلاب افزایش بسیار سریع قیمتها همچنان ادامه یافت و به طور کلی تورم مهمترین مشکل اقتصادی کشور در این دوره بوده است. ابعاد این مشکل به گونه‌ای است که مهار آن همواره یکی از مهمترین وجوه سیاست اقتصادی دولت را طی سالهای پس از پیروزی انقلاب تشکیل داده است.

تورم و اثرهای آن در گزارشهای مالی

صرف نظر از جنبه‌های تخصصی و فنی موضوع، نحوه بازتاب نرخ تورم و یا افزایش سطح قیمتها در صورتهای مالی نهایی بنگاهها، رضایت یا عدم رضایت گروههای ذینفع را به دنبال دارد. علی‌رغم طرح موضوع در کمیته‌های تخصصی بین‌المللی در اکثر کشورهای پیشرفته و بحث و تبادل نظر هیچیک از آنها نتوانسته‌اند به روش یکسانی در این زمینه دست یابند.

در اکثر کشورهای مذکور صاحب‌نظران امور اقتصادی و مالی بازتاب اثرهای ناشی از افزایش سطح عمومی قیمتها (نرخ تورم) را در صورتهای مالی پایان دوره واحدهای اقتصادی ضروری تشخیص داده‌اند. ارقام و اطلاعات مندرج در صورتهای مالی، قبل از هر چیز مبنایی برای تصمیم‌گیریهای مالی و اقتصادی است و بدین منظور این اطلاعات باید دو ویژگی مهم مربوط بودن و به هنگام بودن را دارا باشند. به همین دلیل است که حسابداری تورمی سعی دارد ارقام مندرج در صورتهای مالی را با دخالت دادن اثرهای تورم به هنگام سازد.

حسابداری تغییر عمومی قیمتها

به منظور روشن ساختن تأثیراتی که تغییر قیمتها در محتوای صورتهای مالی پدید می‌آورد، مشخصترین رهنمودها این است که صورتهای مالی تهیه شده به ارزشهای تاریخی با استفاده یکی از روشهای ارائه اطلاعات به ارزشهای جاری و یا ارائه صورتهای مالی جامع به ارزشهای جاری همگن تبدیل شود. سیستمهای متنوع و گوناگونی برای اندازه‌گیری سود و چگونگی حفظ سرمایه وجود دارد که کاربرد کلیه آنها به دنبال ارائه اطلاعات کارآمد است و فارغ از اینکه چگونه تهیه می‌شوند همگی یک هدف را دنبال می‌کنند و آن کارآمدی اطلاعات برای تصمیم‌گیری مناسب در جهت حفظ سرمایه است.

اهداف تحقیق

هدف کلی این تحقیق بررسی اثربخشی تصمیمات مالی اتخاذ شده مدیران در شرایط تورمی بر اساس صورتهای مالی تاریخی است و به همراه بررسی صورتهای مالی تعدیل شده و نسبتهای مالی شرکت فنساز خاور طی دوره پنجساله ۷۵ لغایت ۱۳۷۹، نتایج را جهت افزایش اثربخشی تصمیمات مدیران ارائه داده و برای رسیدن به نتایج موردنظر موارد زیر را بررسی کرده است.

- توجه مدیران به تغییرات اقتصادی مخصوصاً تورم
- اتکای مدیران به اطلاعات مالی تاریخی (صورتهای مالی) برای اتخاذ تصمیمات مالی
- به کارگیری اطلاعات مالی تاریخی مدیران برای اتخاذ تصمیمات سرمایه گذاری
- تصمیمات و سیاستهای مربوط به تقسیم سود بر اساس صورتهای مالی تاریخی
- به کارگیری اطلاعات مالی تاریخی مدیران برای اتخاذ تصمیمات تأمین منابع مالی
- سیاستها و تصمیمات تعیین قیمت محصولات تولیدی بر اساس صورتهای مالی تاریخی

روش شناسی تحقیق

برای آنکه کار پژوهش در محدوده زمانی و فرصتهای موجود عملی شود این بررسی متناسب با شرکت مورد مطالعه در یکی از صنایع اصلی کشور یعنی زنجیره خودروسازی انجام پذیرفته است.

نوع طرح تحقیق که به اثربخشی تصمیمات مالی پرداخته است و بررسی و تشریح مشخصه های گروه مربوط و به رفتار آنها (مدیران) توجه دارد تحقیق توصیفی است و چون توصیف خصوصیات موردها از روش پرسشنامه به تحلیل محتوا پرداخته می شود تحقیق پیمایشی است و در بررسی صورتهای مالی شرکت فنساز خاور روش تحقیق طولی است.

روش جمع آوری اطلاعات در بخش تدوین مبانی نظری از طریق مطالعه و بررسی کتابخانه ای و بخش عمده ای از طریق توزیع پرسشنامه برای مدیران ارشد اجرایی جمع آوری شده است. برای بررسی شرکت نمونه نیز مستقیماً اطلاعات از شرکت دریافت شده است. برای تعیین حجم نمونه از روشهای آماری با احتمال ۹۵ درصد و میزان خطای نمونه ۱۵ درصد یا کمتر محاسبه و تعداد ۵۰ مورد برای رسیدگی از طریق فهرست شرکتهای فعال در زنجیره گروه تولیدی خودروسازیهای کشور استخراج و مورد سنجش قرار گرفته است و از روشهای آماری میانگین، انحراف معیار و فاصله های اطمینان و نرم افزارهای ACCESS و EXCELL جهت طبقه بندی و تحلیل داده های حاصل از پرسشنامه استفاده شده است.

در پرسشنامه طراحی شده طیف لیکرت شامل عبارات و گزینه‌های جوابیه نشانگر میزان موافقت یا مخالفت پاسخگو نسبت به موضوع تعیین شده و برای اطمینان از آزمون پرسشنامه بهره‌برداری شده است. چهل سؤال پرسشنامه طوری تنظیم شده است که بتواند شش گروه بررسیهای موردنظر این تحقیق را ارائه کند. ضمناً برای بررسی صورتهای مالی شرکت فنر سازی خاور و تجزیه و تحلیل صورتهای مالی شرکت از میان روشهای مختلف اندازه گیری و تبدیل اقلام، از روش حسابداری بر مبنای ارزش جاری مبتنی بر واحد پول دارای قدرت خرید ثابت (CC/CD) بهره گرفته شده و پس از تهیه ترانزنامه تعدیل شده نسبتهای مالی محاسبه و مورد بررسی قرار گرفته است.

یافته‌های تحقیق

از دیدگاه مدیران ارشد اجرایی و بر اساس بررسی و تحلیل یافته‌های حاصل از پرسشنامه‌ها، تأثیرات صورتهای مالی بر تصمیمات مالی و همچنین تأثیر شرایط اقتصادی بر اطلاعات مالی و اتکای مدیران بر صورتهای مالی به شرح زیر است.

- در تصمیمات عمده مالی از اطلاعات مندرج و استخراج شده در صورتهای مالی بهره‌برداری می‌شود.
- در تصمیمات راهبردی مدیریت اطلاعات دوره‌ای حاصل از دفاتر مالی سهم عمده‌ای دارد.
- علاوه بر اطلاعات مالی طبق دفاتر شرکت از گزارشهای حاصل از اطلاعات خارج از دفاتر مالی نیز بهره‌برداری می‌شود.
- در تصمیمات عمده مالی میزان نرخ تورم برای اکثریت مدیران از اهمیت کافی برخوردار نیست.
- حساسیت کافی برای جمع‌آوری اطلاعات و شاخصهای اقتصادی مخصوصاً تورم وجود ندارد.
- به تهیه کنندگان اطلاعات توصیه‌های لازم و کافی برای توجه به اثرهای تغییرات اقتصادی نمی‌شود.
- در تصمیمات سرمایه‌گذاری صورتهای مالی تاریخی پوشش اطلاعات کافی را در بر ندارد.
- به دلیل عدم توجه به تغییرات شرایط اقتصادی در برآوردهای انجام شده بر اساس اطلاعات مالی، طرحها با کمبود نقدینگی مواجه می‌شوند.
- توجه به ارزش زمانی پول در گزارش توجیهی سرمایه‌گذاریها اهمیت دارد.
- استفاده از اعتبار شرکت که بر اساس صورتهای مالی تعیین می‌شود کاربرد فراوانی برای تأمین منابع مالی از طریق تسهیلات بانکی دارد.
- توجه به صورتهای مالی و اتخاذ تصمیم مناسب برای تقسیم سود از منابع ارزان تأمین منابع مالی است.
- تصمیمات تقسیم سود به دلیل تأثیرات مالی برای مدیران حائز اهمیت است و لذا باید برنامه نحوه تقسیم سود تدوین شود.

- تصمیمات تقسیم سود عمدتاً بر اساس صورتهای مالی سالیانه اتخاذ می‌شود.
- غالباً شرکها برای اجرای تصمیمات تقسیم سود از تسهیلات بانکی برای پرداخت سود سهام استفاده کنند.
- در صورت ارائه صورتهای مالی تعدیل شده و تکمیلی به همراه صورتهای مالی، صاحبان سهام تصمیمات اثربخشتري اتخاذ کنند.
- عمدتاً و به صورت مستمر برای تعیین قیمت گذاری محصولات از اطلاعات مالی بر اساس قیمت تمام شده استفاده می‌شود.
- قیمت گذاری را به عنوان تصمیمی برای آینده در نظر می‌گیرند و به اطلاعات خارج از دفاتر مالی نیز توجه می‌کنند.
- در تصمیمات قیمت گذاری به تأثیر هزینه استهلاک که از عوامل عمده و نقاط ضعف تصمیم‌گیری تعیین قیمت است توجه کافی ندارند.

در بررسی و تجزیه و تحلیل صورتهای مالی شرکت فرسازي خاور از روش حسابداری بر مبنای ارزش جاری مبتنی بر واحد پول دارای قدرت خرید ثابت (CC/CD) و شاخص بهای تولیدکننده برای تعدیل حسابها مورد استفاده قرار گرفت و پس از تهیه جداول و محاسبات مربوط به تعدیل داراییها به بررسی نسبتهای مالی تهیه شده و مقایسه آن با نسبتهای محاسبه شده قبل از تعدیل نیز پرداخته شده است که نشانگر کاهش وضعیت ایمنی ساختار مالی، کاهش نسبت استفاده مناسب از داراییهای ثابت و همچنین کاهش توانایی شرکت جهت پوشش بدهیهای بلند مدت است. ضمناً نتایج حاصل از تعدیل بیانگر عدم اختصاص مبلغ ۴۲۳۲ میلیون ریال در حسابهاست و به همین دلیل مبلغ سود تا پایان سال ۱۳۷۹ معادل این مبلغ بیشتر محاسبه و بین سهامداران و مراجع قانونی (وزارت اقتصاد و دارایی) توزیع شده است. بنابراین می‌توان گفت که به نوعی شرکت سرمایه توزیع کرده است.

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با استفاده از یافته‌های تحقیق می‌توان نتیجه گرفت که مدیران به عنوان مرجع تصمیم‌گیری ضمن توجه به کیفیت و تناسب اطلاعات محیطی (خارج از دفاتر مالی)، صورتهای مالی سالانه را به صورت مؤثر مورد بهره‌برداری قرار می‌دهند و علی‌رغم وجود تورم برای مقابله با آن خود را تجهیز نمی‌کنند و برای اطلاع از میزان تغییرات تورم توجه لازم به عمل نمی‌آورند.

در انجام تصمیمات سرمایه‌گذاری جدید اتکا به صورتهای مالی برای آنها کافی نیست و از گزارشهای توجیهی که با توجه به روشهای ارزش زمانی پول تهیه شده است بهره‌برداری کنند. تصمیمات تقسیم سود در بنگاهها عمدتاً بر اساس اطلاعات مندرج در صورتهای مالی سالانه اتخاذ می‌شود و این امر به دلیل عدم ارائه

گزارشهای تعدیل شده اصلاحی و تکمیلی بنگاه را با مشکلات نقدینگی مواجه می کند و برای اجرای تصمیمات مذکور اجباراً به استقراض روی می آورد.

در تأمین روشهای مختلف مالی وضعیت اعتباری شرکت از درجه بالایی برخوردار است و این اعتبار بستگی به ساختار مالی بنگاه دارد و بدین لحاظ عمدتاً صورتهای مالی که نشان دهنده وضعیت نهایی بنگاه است مورد استفاده قرار می گیرد. تعیین قیمت برای کالاهای تولیدی در بنگاه از اهمیت خاصی برخوردار است و مدیران در تعیین آن بسیار حساس هستند و با استفاده از اطلاعات مالی در سطح قابل قبول به همراه قضاوتهای فردی و تأثیرات محیطی به آن اقدام می کنند. با توجه به مطالب فوق پیشنهادهای مشخص این بخش با در نظر داشتن چهار تصمیم عمده مالی و همچنین اتکای مدیران به اطلاعات مالی مندرج در صورتهای مالی و توجه آنان به تغییرات شرایط اقتصادی در دو بخش ارائه می شود.

الف) پیشنهادات مربوط به مدیران

- در امر تصمیم گیری به کیفیت و تناسب اطلاعات خود توجه و حساسیت کافی داشته باشند.
- به تهیه کنندگان اطلاعات توصیه های لازم جهت نحوه تهیه اطلاعات قابل اعتماد و به هنگام بکنند.
- تغییرات شرایط اقتصادی را مدنظر داشته و برای دریافت اطلاعات مربوط به شاخصهای اقتصادی از جمله نرخ تورم حساس باشند و اقدام کنند.
- با ایجاد شرایط آموزش برای تهیه کنندگان اطلاعات مالی افزایش کیفیت و ویژگیهای آن را برای دریافت اطلاعات مناسب فراهم کنند.
- صورتهای مالی تعدیل شده را به عنوان اطلاعات تکمیلی در کنار صورتهای مالی تاریخی ارائه و استفاده کنندگان از اطلاعات مخصوصاً صاحبان سهام را در تصمیم گیری یاری کنند.
- در تصمیمات تقسیم سود شرکت، برنامه های راهبردی مدیریتی خود را ارائه کنند.
- در بررسی قیمت تمام شده محصولات برای تعیین قیمت کالا، اطلاعات مالی تاریخی را تنها ملاک برای قیمت گذاری ندانند و به هزینه استهلاک محاسبه شده بر اساس دفاتر به عنوان پارامتر مهم قابل تعدیل در قیمت گذاری توجه داشته باشند.

ب) پیشنهادات مربوط به ادامه تحقیق

انجام کلیه مراحل تحقیق با تعریف جامعه آماری دیگری از قبیل صنایع مواد غذایی، صنایع نساجی و جز آنها و همچنین بررسی عمیقتر هر یک از اجزای تشکیل دهنده فرآیند تصمیم گیری مالی و بررسی جامعتر اثرهای تورم بر بار اطلاعاتی ارائه شده حاصل از تجزیه و تحلیل صورتهای مالی از طریق نسبتهای مالی می توانند برای تکمیل این تحقیق ادامه یابد.

شروېشگاه علوم انساني و مطالعات فرهنگي
پرتال جامع علوم انساني